

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/174/2020
Identifikačné číslo spisu:	5717207893
Dátum vydania rozhodnutia:	23.02.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:5717207893.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ S. Y., bývajúceho v B. XXX, 2/ J. Y., bývajúcej v B. XXX, 3/ S. Y., bývajúceho vo K. L. XX, 4/ O. Y., bývajúcej v B. XXX, 5/ W. Y., bývajúcej v B. XXX, 6/ P. Y., bývajúceho v B. XXX, proti žalovaným 1/ AGRASERVIS, s.r.o., so sídlom v Košťanoch nad Turcom 321, IČO: 36 001 490, 2/ KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova 4, IČO: 00 585 441, zastúpenej JUDr. Baltazárom Mucskom, advokátom so sídlom v Bratislave, Vajnorská 55, 3/ Ing. J. T., bývajúcemu v A., O. XXXX/XX, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 6 C 16/2017, o dovolaní žalovanej 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 31. januára 2020 sp. zn. 6 Co 207/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcom 1/ až 6/ náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Martin (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 6 C 16/2017-198 zo 6. marca 2018 uložil žalovanej 1/ povinnosť zaplatiť žalobcom 1/ a 2/ každému sumu 8 000 eur a žalobcom 3/ až 6/ každému sumu 3 500 eur, všetko v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku (I.); žalovanej 2/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcom 1/ a 2/ každému sumu 8 000 eur a žalobcom 3/ až 6/ každému sumu 3 500 eur, všetko v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku (II.); s tým, že vyslovil, že plnením žalovanej 1/ alebo žalovanej 2/ zaniká povinnosť plnenia druhého žalovaného v rozsahu poskytnutého plnenia (III.); vo zvyšnej časti žalobu zamietol (IV). Žalobcom 2/ až 6/ priznal voči žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu (V.); žalobcovi 1/ voči žalovaným 1/ a 2/ nepriznal nárok na náhradu trov konania (VI.); žalovanému 3/ priznal voči žalobcom 1/ až 6/ nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu (VII).

2. Právne vec posúdil v súlade s ustanoveniami § 11, § 13, § 16, § 420 ods. 1, 2, § 427 ods. 1, § 428, § 430 ods. 1, § 100 ods. 1, § 101, § 106 ods. 1, 2, § 449 ods. 2 Občianskeho zákonníka, § 225 ods. 1 Zákonníka práce, § 2 ods. 2 Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z. z., § 4 ods. 1, 2 písm.

a), § 15 ods. 1, 2 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len „zákona č. 381/2001 Z. z.“) a na základe výsledkov vykonaného dokazovania ustálil, že aktívnu vecnú legitímáciu majú žalobcovia 1/ až 2/ rodičia po nebohom A. Y. a žalobcovia 3/ až 6/ súrodenci nebohého, ktorým v dôsledku zavineného protiprávneho konania žalovaného 3/, došlo k neoprávnenému zásahu do ich osobnostných práv - práva na súkromný a rodinný život fyzickej osoby stratou rodinného príslušníka. Vo vzťahu k žalovanému 3/ konštatoval, že nie je pasívne vecne legitimovaným z dôvodu, že žalovaný 3/ (osoba bezprostredne zodpovedná za protiprávne konanie) bol zamestnancom žalovanej 1/, t. j. prevádzkovateľa dopravného prostriedku; dopravnú nehodu spôsobil v rámci plnenia si pracovných povinností počas výkonu služobnej cesty. Zároveň nebolo preukázané a strany sporu to ani netvrdili, že by žalovaný 3/ použil motorové vozidlo, ku ktorému mal uzatvorenú dohodu o hmotnej zodpovednosti, bez vedomia alebo proti vôli jeho prevádzkovateľa, a preto súd prvej inštancie uzavrel, že žalovaný 3/ nenesie zodpovednosť za zásah do osobnostných práv žalobcov; žalobu vo vzťahu k nemu zamietol. Za pasívne vecne legitimovanú stranu sporu považoval žalovanú 1/ ako prevádzkovateľa dopravného prostriedku. Pasívnu vecnú legitímáciu žalovanej 2/ odôvodnil tým, že z rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-22/2012 vyplýva, že aj povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla musí pokrývať náhradu nemajetkovej ujmy, ktorú utrpeli osoby blízke obetiam usmrteným pri dopravných nehodách, pokiaľ túto náhradu z titulu občianskoprávnej zodpovednosti poisteného upravuje vnútroštátny právny predpis použiteľný v spore. Nie je rozhodujúce, že inštitút náhrady nemajetkovej ujmy nie je výslovne upravený v ustanovení § 4 zákona č. 381/2001 Z. z. Súd prvej inštancie dospel teda k záveru, že nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody v priamej príčinnej súvislosti s prevádzkou motorového vozidla musí byť považovaná za škodu podľa ustanovenia § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z., jej náhrada musí byť zahrnutá do rozsahu povinného zmluvného poistenia. Zároveň poukázal aj na právnu argumentáciu Ústavného súdu Slovenskej republiky uvedenú v uznesení z 11. októbra 2016, sp. zn. III. ÚS 666/2016, s ktorými právnymi závermi sa stotožnil.

3. K vznesenej námietke premlčania voči nároku žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy uviedol, že je potrebné aplikovať všeobecnú trojročnú premlčaciu dobu podľa ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka v zmysle dlhodobo ustálenej judikatúry. Dodal, že skutočnosť, pre ktorú súd subsumoval náhradu nemajetkovej ujmy do náhrady škody krytej z povinného zmluvného poistenia nebola dôvodom, pre ktorú by mala byť aplikovaná premlčacia doba v zmysle ustanovenia § 106 Občianskeho zákonníka, keďže ustanovenia § 420 a nasl. Občianskeho zákonníka slúžia len k určeniu zodpovednostného subjektu. Na premlčanie nároku proti poisťovateľovi platí rovnaká právna úprava ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá je zodpovedná za škodu-ujmu. Premlčaciu dobu nemajetkovej ujmy ako osobitného inštitútu ujmy-škody je potrebné posudzovať podľa ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka.

4. Vychádzajúc z výsledkov vykonaného dokazovania následne konštatoval, že výška uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy je len sčasti dôvodná. Právo na súkromie zahŕňa aj právo fyzickej osoby vytvoriť a udržiavať vzťahy s inými ľudskými bytosťami, najmä v citovej oblasti, aby tak fyzická osoba mohla rozvíjať a naplňovať vlastnú osobnosť. Protiprávne narušenie týchto vzťahov predstavuje neoprávnený zásah do práva na súkromný a rodinný život fyzickej osoby. V danom prípade nie je morálna satisfakcia postačujúca, a preto s poukazom na blízke príbuzenské vzťahy, závažnosť ujmy, ktorú žalobcovia prežívali, nepriaznivé následky na zdravotnom stave najmä žalobcov 1/ a 2/ ako rodičov; žalobe sčasti vyhovel a z titulu náhrady nemajetkovej ujmy im priznal náhradu vo výške 8 000 eur každému z nich. Žalobcom 3/ až 6/ ako súrodencom nebohého A. Y. priznal každému z nich náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 3 500 eur, po zohľadnení ich sociálnych a citových väzieb, fungujúceho rodinného spoločenstva a straty blízkeho človeka. Priznané náhrady nemajetkovej ujmy s prihliadnutím na ustálený skutkový stav považoval za primerané. V prevyšujúcej časti uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy žalobcami 1/ až 2/ vo výške 10 000 eur, žalobcami 3/až 6/ vo výške 5 000 eur každému z nich zamietol.

5. Súd prvej inštancie nárok žalobcu 1/ na pohrebné vo výške 663,88 eura zamietol, z dôvodu dôvodne vznesenej námietky premlčania žalovanými 1/ až 3/, ako jeho úhrady žalovanou 2/. Pohrebné na rozdiel od náhrady nemajetkovej ujmy sa premlčuje v subjektívnej dvojročnej a objektívnej trojročnej premlčacej

dobe (§ 106 Občianskeho zákonníka). Žalobca 1/ mal vedomosť, kto je zodpovedný za dopravnú nehodu, resp. kto bol prevádzkovateľom motorového vozidla a jeho poisťovateľom. Trestné konanie sa skončilo 3. decembra 2014, z ktorého žalobca 1/ nadobudol vedomosť o tom, kto za škodu zodpovedá. Pohreb sa uskutočnil 27. mája 2014, ktoré náklady hradil žalovaný 1/. Súd prvej inštancie nepovažoval za rozhodujúce, kedy bol pomník zhotovený, rozhodujúce bolo uplatnenie nároku na súde 10. mája 2017, a preto konštatoval, že minimálne subjektívna dvojročná premlčacia doba uplynula. Navyše pohrebné bolo žalobcovi 1/ uhradené žalovanou 2/, a preto v prípade vyhovenia žalobnému nároku by sa jednalo o duplicitné priznanie. Podotkol, že pohrebné si môže poškodený uplatniť len voči jednej osobe, prípadne solidárne od viacerých, ale nie jednotlivo od viacerých osôb. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v súlade s ustanoveniami § 255 ods. 1 a 2 v spojení s § 262 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

6. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov 1/ až 6/ a žalovaných 1/ a 2/ rozsudkom z 31. januára 2020 sp. zn. 6 Co 207/2018 rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výrokoch I. až III., V. a VI. potvrdil; zmenil výrok napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie (VII.) tak, že žalovanému 3/ voči žalobcom 1/ až 6/ nárok na náhradu trov prvoinštančného konania nepriznal. Vyslovil, že žalobcovia 1/ až 6/ majú nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovaným 1/ a 2/ v rozsahu 100 %; žalobcom 1/ až 6/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanému 3/ nepriznal.

7. V odôvodnení konštatoval, že v danom prípade boli naplnené všetky zákonné predpoklady občianskoprávnej zodpovednosti, pričom vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že konaním žalovaného 3/ bola spôsobená ujma - smrť syna a brata žalobcov, ktorá skutočnosť závažným spôsobom zasiahla do ich rodinného života a súkromia. Stotožnil sa s právnym posúdením veci súdom prvej inštancie a uviedol, že súd prvej inštancie sa zodpovedajúcim spôsobom vysporiadal s otázkou vecnej legitímácie žalovaných 1/ a 2/. S poukazom na judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky (III. ÚS 666/2016, III. ÚS 646/2015, I. ÚS 206/2015, I. ÚS 474/2016), rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-22/12 vo veci Haasová z 24. októbra 2013, ako aj judikát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky týkajúci sa extenzívneho výkladu pojmu škoda pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. (R 61/2018) dospel k záveru, že nároky žalobcov uplatnené v spore na náhradu nemajetkovej ujmy v otázke krytia povinným zmluvným poistením boli riešené v súlade s komunitárnym právom, v dôsledku čoho bolo potrebné aplikovať extenzívny výklad pojmu „škoda na zdraví“ podľa zákona č. 381/2001 Z. z. s tým, že pokiaľ usmrtenie pri dopravnej nehode vyvolá občianskoprávnu zodpovednosť za škodu podľa ustanovenia § 444 Občianskeho zákonníka, ale aj občianskoprávnu zodpovednosť za neoprávnený zásah do práv na ochranu osobnosti, musí takáto ujma spadať pod poistné krytie z povinného zmluvného poistenia. Zdôraznil, že pôvodcom zásahu do osobnostných práv môže byť nielen fyzická, ale aj právnická osoba. Konštatoval, že súd prvej inštancie podrobne zistil a vyhodnotil relevantné skutočnosti, na základe ktorých dospel k správnenému záveru, že v danej veci za neoprávnený zásah do osobnostných práv fyzickej osoby, ktorý bol vyvolaný zvláštnou povahou prevádzky dopravných prostriedkov, zodpovedá prevádzateľ motorového vozidla z titulu objektívnej zodpovednosti bez ohľadu na zavinenie.

8. Vo vzťahu k odvolacím námietkam žalovanej 1/ týkajúcim sa uplatnenia nároku priamo voči poisťovní (§ 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z.), odvolací súd uviedol, že žalobca ako poškodený si môže vybrať, či si nárok na náhradu škody uplatní voči škodcovi alebo voči poisťovateľovi, alebo voči obidvom súčasne - solidárne. K uplatnenej námietke premlčania podotkol, že súd prvej inštancie správne právne vec posúdil, keď konštatoval, že nárok žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy je potrebné posúdiť ako osobné právo majetkovej povahy, ktoré sa premlčí vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe. Dodal, že v spore bolo preukázané, že do práva na život syna a brata žalobcov bolo zasiahnuté 21. mája 2014 momentom smrti poškodeného, to znamená, že žalobcovia si prvýkrát mohli právo uplatniť 22. mája 2014 a lehota uplynula 21. mája 2017, pričom v uvedenej lehote žaloba bola podaná (10. mája 2017). Odvolací súd uzavrel, že nenašiel žiaden dôvod, aby dlhodobá jednotná súdna prax v otázke doby premlčania práva na náhradu nemajetkovej ujmy bola dotknutá len zadefinovaním extenzívneho výkladu pojmu škoda pre účely krytia náhrady škody (aj nemajetkovej ujmy) povinným zmluvným poistením. Konštatoval správnosť dôvodov napadnutého rozhodnutia, a preto vo vyhovujúcich výrokoch (I., II.,

III.) napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdil v súlade s ustanovením § 387 ods. 2 CSP.

9. Napadnutý výrok týkajúci sa priznaného nároku na náhradu trov prvoinštančného konania žalovanému 3/ po zohľadnení skutkových okolností, ktoré viedli žalobcov k podaniu žalobného nároku aj proti nemu, v súlade s ustanovením § 388 CSP zmenil tak, že aplikujúc ustanovenie § 257 CSP ustálil, že skutočnosť, že neskôr v konaní vzhľadom na výsledky dokazovania bola vyodená zodpovednosť len prevádzateľa motorového vozidla, čo automaticky indikovalo neúspech žalobcov v spore voči žalovanému 3/, nemôže byť na ich ťarchu. Z tohto dôvodu žalovanému 3/ nepriznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcom 1/ až 6/.

O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v súlade s ustanovením § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP.

10. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 2/ (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť a dôvodnosť vyvodzovala z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, nakoľko rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Namietala nesprávne právne posúdenie oboch konajúcich súdov v otázke premlčateľnosti práva na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch pozostalých po obeti dopravnej nehody voči žalovanej 2/ v kontexte zákona č. 381/2001 Z. z. Argumentovala tým, že pokiaľ súdy ustálili, že je daná jej pasívna vecná legitímácia, tak nárok uplatňovaný voči nej mal a musel byť vyhodnotený ako uplatnenie si nároku na náhradu škody. Poukázala na ustanovenie § 15 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z., z ktorého jednoznačne vyplýva, že na premlčanie nároku na náhradu škody proti poisťovateľovi platí rovnaká právna úprava ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila (§ 106 Občianskeho zákonníka). V nadväznosti na to dovolateľka zdôraznila, že pokiaľ súdy prijali záver, že náhradu nemajetkovej ujmy je možné subsumovať pod škodu podľa ustanovenia § 4 zákona č. 381/2001 Z. z., tak z toho vyplýva jediný možný záver, že premlčanie má byť posudzované v intenciách ostatných škôd nahrádzaných z povinného zmluvného poistenia motorového vozidla - v dvojročnej subjektívnej premlčacej dobe a v trojročnej, resp. desaťročnej objektívnej premlčacej dobe. Podľa jej názoru, zo strany konajúcich súdov došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci a k interpretácii ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka na predmetný skutkový stav. Vymedzila otázku, ktorá podľa jej názoru nebola v doterajšej praxi odvolacieho súdu riešená v znení, „či sa premlčuje právo na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnené v zmysle ustanovení Zákona o povinnom zmluvnom poistení voči poisťovateľovi vo všeobecnej trojročnej lehote napriek zákonnému ustanoveniu § 15 ods. 2 Zákona o povinnom zmluvnom poistení“. Zároveň poukázala na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 194/2011, sp. zn. 3 Cdo 187/2013 z ktorých vyplýva, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, ako jeden z relatívne samostatných prostriedkov ochrany osobnosti fyzickej osoby, je právom majetkovej povahy, ktoré sa premlčuje (R 58/2014) na rozdiel od práva na ochranu osobnosti, ktoré sa nepremlčuje, právo na náhradu nemajetkovej ujmy sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe; jeho vyjadrenie v peniazoch spôsobuje, že ide o osobné právo majetkovej povahy, ktoré sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej lehote (§ 101 Občianskeho zákonníka)“. Podotkla však, že „nerozporuje právny záver, ktorý už súdy v minulosti prijali“.

Posúdením dovolania podľa obsahu v súlade s čl. 11 ods. 1 Základných princípov CSP v spojení s ustanovením § 124 ods. 1 CSP, dovolateľka uplatnila dovolací dôvod aj v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP, keďže namietala nedostatočné odôvodnenie spôsobujúce zmätočnosť, nepresvedčivosť a nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia. Navrhla napadnuté rozhodnutie zmeniť a žalobu voči žalovanej 2/ zamietnuť, alternatívne zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Zároveň predložila návrh na odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia. Uplatnila si nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

11. Žalobcovia 1/ až 6/ sa k dovolaniu nevyjadrili.

12. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“, resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428

CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

13. Posúdením návrhu dovolateľky o odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia, najvyšší súd nezistil splnenie podmienok pre vyhovieť návrhu v zmysle ustanovenia § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

14. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

15. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

16. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

17. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

18. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný tak, ako sú obsahovo vymedzené v podanom dovolaní.

19. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v ustanovení § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

20. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý

proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

21. V zmysle judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavného súdu“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Vecná spojitosť odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku.

22. Z ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu vyplýva, že prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci v zásade nezakladá vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Do úvahy preto neprichádza ani relevantnosť námietky, že súdy nižších inšancií nedostatočným odôvodnením rozhodnutia dovolateľke znemožnili, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné, alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inšancie (II. ÚS 78/05). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (I. ÚS 188/06).

23. Dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu vyššie uvedené kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí (zakotvené v ustanoveniach § 220 ods. 2 CSP a § 393 ods. 2 CSP) spĺňa, preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľný, neodôvodnený, či zjavne arbitrárny (svojvoľný). Odôvodnenie rozsudku zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť.

24. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania úspešný, teda, aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi. Aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva platí, že judikatúra síce nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia; ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998).

25. Vo vzťahu k vznesenej námietke premĺčania súd prvej inšancie v bode 42 odôvodnenia uviedol, že „na uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy je potrebné aplikovať všeobecnú trojročnú premĺčaciu dobu (§ 101 Občianskeho zákonníka), pričom počiatok jej plynutia je viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilého porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Aj s poukazom na ustanovenie § 15 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. námietka premĺčania nemajetkovej ujmy nie je dôvodná. Ustanovenia § 420 a nasl. Občianskeho zákonníka slúžia len k určeniu zodpovednostného subjektu, ktorým je v danom prípade žalovaná 1/. Na premĺčanie nároku proti poisťovateľovi platí rovnaká úprava ako na premĺčanie nároku proti osobe, ktorá za škodu-ujmu zodpovedá. Premĺčaciu dobu nemajetkovej ujmy ako osobitného inštitútu ujmy-škody je potrebné posudzovať podľa § 101 Občianskeho zákonníka“. Odvolací súd v bodoch 20 a 21 odôvodnenia sa

stotožnil s právnym posúdením vznesenej námietky premlčania súdom prvej inštancie. Okrem iného konštatoval, že nárok žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy je osobným právom majetkovej povahy, ktorá sa premlčí vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe (§ 100 ods. 1, 2 v spojení s § 101 Občianskeho zákonníka) s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. septembra 2008 sp. zn. 5 Cdo 278/2007. K spornej otázke vo vzťahu k aplikácii ustanovenia § 15 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. podotkol, že súdna prax je dlhodobo jednotná v otázke doby premlčania práva na náhradu nemajetkovej ujmy, ako osobitného právneho inštitútu civilného práva, ktorému prináleží právna úprava vyplývajúca z ustanovenia § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka vrátane doby premlčania. Len použitie extenzívneho výkladu pojmu „škoda“ pre účely krytia náhrady škody aj nemajetkovej ujmy povinným zmluvným poistením, nemôže znamenať posudzovanie premlčania nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle ustanovenia § 106 Občianskeho zákonníka. V danom prípade sa odvolací súd zákonným spôsobom vysporiadal aj s podstatnými argumentmi uplatnenými žalovanou 2/ v odvolaní v súlade s ustanovením § 387 ods. 3 CSP. Dovolateľka preto neopodstatnene namietala porušenie jej procesných práv v súvislosti s právom na náležitú, zákonu zodpovedajúce odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, a preto uplatnený dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá prípustnosť, ani dôvodnosť podaného dovolania.

26. Podľa § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n).

27. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

28. Podľa § 422 CSP dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, na príslušenstvo sa neprihliada, b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy, na príslušenstvo sa neprihliada, c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmena a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

29. Citované ustanovenie obmedzuje prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie veci tzv. majetkovým cenom (ratione valoris). Limituje prípustnosť dovolania určením výšky sumy, ktorá má byť predmetom dovolacieho prieskumu, pričom túto výšku viaže na desaťnásobok minimálnej mzdy vo všetkých sporoch, ktorých predmetom je peňažné plnenie. Výnimku predstavujú spory s ochranou slabšej strany, keď, vychádzajúc z koncepcie zvýšenej ochrany týchto definovaných subjektov, je majetkový cenový znížený na dvojnásobok minimálnej mzdy, aby v týchto sporoch bola ponechaná možnosť dovolacieho prieskumu i pri nižších sumách plnenia. To znamená, že pokiaľ je dovolaním napadnutý výrok rozhodnutia odvolacieho súdu o peňažnom plnení, je dovolací prieskum pre nesprávne právne posúdenie vecí možný, len ak peňažné plnenie prevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, resp. v sporoch s ochranou slabšej strany dvojnásobok minimálnej mzdy. K príslušenstvu pohľadávky (najčastejšie k výške úrokov, úrokov z omeškania, poplatku z omeškania, priznaným trovám konania) sa však pri určení výšky predmetu sporu neprihliada (Števček, M. Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, 1387-1388 s.)

30. V súvislosti s namietaným nesprávnym právnym posúdením dovolateľka namietala vyhovujúce výroky o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy žalobcom 1/ až 2/ každému vo výške 8 000 eur a žalobcom 3/ až 6/ každému vo výške 3 500 eur. V súlade s citovaným ustanovením § 422 ods. 1 CSP je dovolací prieskum prípustný, len ak peňažné plnenie prevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy v čase podania žaloby (§ 422 ods. 2 CSP). V danom prípade žaloba bola podaná na súde prvej inštancie 10. mája 2017 a podľa Nariadením vlády Slovenskej republiky č. 280/2016 Z. z., ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2017, bola výška minimálnej mzdy v sume 435 eur, t. j. desaťnásobok predstavuje sumu 4 350 eur.

31. Z tohto dôvodu dovolanie vo vzťahu k žalobcom 3/ až 6/ nie je prípustné (§ 421 ods. 1 v spojení s § 422 ods. 1 CSP).

32. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP má určujúci význam vymedzenie „právnej“ otázky, ktorá dovolacím súdom ešte nebola riešená. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnou, ako aj o otázku procesnoprávnou (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Na to, aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právného posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti (vecnej prejednávateľnosti) dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (sp. zn. 4 Cdo 64/2018). K posúdeniu dôvodnosti dovolania a teda vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení), môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Dovolací súd je viazaný iba vymedzením dovolacieho dôvodu a právnou otázkou, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti riešenia (§ 421) táto otázka spadá. Takéto riešenie významovo nespadá pod vymedzenie dovolacieho dôvodu (§ 432 ods. 2 CSP). Výpočet dôvodov uvedených v ustanovení § 421 ods. 1 CSP je taxatívny. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré nie sú vymenované v tomto ustanovení, sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu. Táto otázka má byť vymedzená tak, aby odpoveď na ňu priniesla vyriešenie právneho problému, a zároveň aby jej právne posúdenie dovolacím súdom prinieslo všeobecné riešenie tej istej typovej právnej situácie.

33. Ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP musí konkretizovať právnu otázku riešenú dovolacím súdom a uviesť, ako ju riešil dovolací súd; vysvetliť, v čom je riešenie právnej otázky dovolacím súdom nesprávne; uviesť ako by mala byť táto otázka správne riešená. Viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) má kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom vymedzenej právnej otázky a že sa jedná o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie. Procesnou povinnosťou dovolateľa je teda vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a vymedziť dovolací dôvod.

34. Dovolací súd v rámci dovolacieho prieskumu prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 421 CSP vo vzťahu k žalobcom 1/ a 2/, ktorých priznaná náhrada nemajetkovej ujmy nie je vylúčená z dovolacieho prieskumu v zmysle ustanovenia § 422 ods. 1 CSP dospel k záveru, že vymedzená otázka týkajúca sa posúdenia „či sa premlčuje právo na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnené v zmysle ustanovení Zákona o povinnom zmluvnom poistení voči poisťovateľovi vo všeobecnej trojročnej lehote napriek zákonnému ustanoveniu § 15 ods. 2 Zákona o povinnom zmluvnom poistení“, nespĺňa kritériá vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle ustanovení § 432 až § 435 CSP, lebo dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ani na prehodnotenie vykonaných dôkazov. Dovolateľka i napriek namietanému nesprávnomu právnemu posúdeniu vznesenej námietky premlčania

vo vzťahu k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých obete dopravnej nehody podľa ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka, nerozporovala doterajšiu ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, ktorú sama citovala (R 58/2014, sp. zn. 3 Cdo 187/2013). Vznesenú námietku premlčania podľa ustanovenia § 106 Občianskeho zákonníka súdy nižších inštancií vyhodnotili ako nedôvodnú, v súlade s ustálenou súdnou praxou o posudzovaní premlčacej doby v zmysle ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka, pričom konštatovali, že uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla je osobným právom majetkovej povahy, ktorý je krytý z povinného zmluvného poistenia motorových vozidiel, na uplatnenie ktorého sa vzťahuje premlčacia doba vyplývajúca z ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka.

35. V konkrétnych okolnostiach danej veci má vymedzená otázka povahu (len) akademickú, ktorej zodpovedanie dovolacím súdom by nemohlo viesť k zrušeniu alebo zmene dovolaní napadnutého rozhodnutia, lebo rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo od posúdenia vymedzenej otázky dovolateľkou. Cieľom civilného sporového konania (aj pred dovolacím súdom) je poskytnúť reálnu ochranu právam, nie riešiť teoretické otázky, ktorých výsledok sa nepremietne do právnej sféry procesných strán. Bez právneho záujmu na výsledku konania (na meritórnom rozhodnutí) by totiž išlo len o akademické rozhodovanie. Uplatnený dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 CSP nezakladá preto prípustnosť dovolania.

36. Dovolaním napadnutý výrok o priznanom nároku na náhradu trov odvolacieho žalobcom 1/ až 6/ proti žalovaným 1/ a 2/ je v zmysle ustanovenia § 421 ods. 2 CSP z dovolacieho prieskumu vylúčený, lebo odvolací súd rozhodoval o odvolaní podľa ustanovenia § 357 písm. m) CSP, t. j. o nároku na náhradu trov konania, aj keď je súčasťou výrokovej časti napadnutého rozsudku, ktorým súd rozhodol vo veci samej, a má charakter uznesenia.

37. So zreteľom na vyššie uvedené dôvody dovolací súd odmietol dovolanie ako neprípustné v súlade s ustanovením § 447 písm. c) CSP vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP; o napadnutom výroku o trovách konania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b), ods. 2 CSP, ako aj vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP vo vzťahu k žalobcom 3/ až 6/ v súlade s ustanovením § 422 ods. 1 CSP. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu uplatnenému v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP vo vzťahu k žalobcom 1/ a 2/, dovolací súd odmietol dovolanie v súlade s ustanovením § 447 písm. f) CSP z dôvodu, jeho neodôvodnenia prípustnými dovolacími dôvodmi a ich nevymedzenia spôsobom uvedeným v § 431 až 435.

38. Výrok o trovách dovolacieho konania v súlade s ustanovením § 453 ods. 3 CSP neodôvodňuje.

39. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.